N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1899, kl. 3 e. m.

Sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884, äfvensom i ämnet väckta motioner.

Genom en den 24 februari innevarande år till Riksdagen aflåten proposition har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bifogade, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvedstadgan den 16 maj 1884.

(*Lagens nuvarande lydelse.*)

Med upphäfvande af nådiga kungörelsen rörande inmutning å kronojord den 19 augusti 1889 förordnas, att nedannämnda paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884 skola erhålla följande ändrade lydelse:

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)	(*Lagens nuvarande lydelse.*)
3 §.	3 §.
1 mom. Å område, beläget på mindre afstånd än två hundra meter från boningshus eller från annan åbyggnad, der den är uppförd vid gård, eller från tomtplats eller trädgård, vare inmutning ej tillåten, utan tillstånd af såväl egaren till byggnaden, tomtplatsen eller trädgården som den, hvilken dertill har nyttjanderätt; dock att inom utmål befintliga byggnader, hvilka erfordras för grufdriften, ej må utgöra hinder för inmutning.	*1 mom.* Å område — — — — (lika med förslaget) — — — — — — — — — — — — — — — — — — har nyttjanderätt.
Inmutning må ej ske å kyrkogård eller begrafningsplats, ej heller, utan tillstånd af vederbörande myndighet eller styrelse, å område på mindre afstånd än trettio meter från sådan jernväg eller kanal, som är upplåten för allmän trafik.	Ej heller må inmutning ske å kyrkogård eller begrafningsplats eller, utan tillstånd — — — — — (lika med förslaget) — — — — — — — — — — allmän trafik.
2 mom. Inmutning vare ock förbjuden å förut inmutadt område samt å utmål, så länge rättigheten till området eller utmålet blifvit behörigen försvarad.	*2 mom.* lika med förslaget.
5 §.	5 §.
Öfver inkommen ansökning om mutsedel skall bergmästaren ofördröjligen och senast trettio dagar efter mottagandet meddela skriftligt beslut. Finner bergmästaren nödigt infordra ytterligare upplysning i afseende å arten af den angifna mineralanledningen, inmutningspunktens läge eller annan för mutsedelns utfärdande erforderlig omständighet,	Öfver inkommen — — — — — (lika med förslaget) — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)	(*Lagens nuvarande lydelse.*)
ege han förelägga sökanden att dermed inkomma inom viss lämplig tid, räknad från den dag beslutet gafs, och vare, i händelse den tid försittes, den då gjorda ansökningen förfallen, hvilken påföljd bör i beslutet intagas. Finnes åter af de inkomna handlingarna eller efter infordrad upplysning, att mineralanledningen icke utgör föremål för inmutning enligt 1 §, eller att sådant hinder uppenbarligen möter, som i 3 § sägs, varde ansökningen afslagen.	— — — — — — — — — — — — — — eller att sådant hinder möter, som i 3 § sägs, varde ansökningen afslagen
8 §.	8 §.
Inom det inmutade området eller utmålet eger inmutaren uteslutande rätt att, med de vilkor och inskränkningar denna stadga innehåller, bearbeta och tillgodogöra sig såväl den inmutade mineralfyndigheten som äfven andra inmutningsbara mineral, hvilka derstädes förekomma.	Inom det — — — — — — — (lika med förslaget.) — — — — — — — — — — — — — — — — — — förekomma.
Öfriga mineraliska ämnen inom det inmutade området eller utmålet må äfven af inmutaren brytas, i den mån sådant är erforderligt för grufarbetets ändamålsenliga drifvande, och ege inmutaren deraf använda hvad för grufdriftens ändamål behöfves. Hvad sålunda icke användes må inmutaren ock behålla, så framt det icke af jordegaren mot erläggande af godtgörelse för brytnings- och uppfordringskostnader afhemtas, om inmutningspunkten är belägen i Norrbottens, Vesterbot-	Öfriga mineraliska — — — — (lika med förslaget.) — — — —

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)	(*Lagens nuvarande lydelse.*)
tens, Jemtlands eller Vesternorrlands län, inom ett år, men eljest inom sextio dagar efter tillsägelse. Jordegarnes rätt i detta afseende utöfvas å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, af kronoåboen eller boställsinnehafvaren.	— — — — — — — afhemtas inom sextio dagar efter tillsägelse. Jordegarens rätt i detta afseende utöfvas å kronojord af jordens innehafvare.
Uppstår tvist om beloppet af den godtgörelse, hvarom nu är sagdt, gånge med bestämmandet deraf såsom i 12 § stadgas, dock att, der skiljemän anlitats, parterne skola stånda hvar sina kostnader och gälda hvardera halfva kostnaden för skiljemännens sammanträde; och varde tiden för afhemtandet räknad från det att godtgörelsens belopp blifvit slutligen bestämdt.	
11 §.	11 §.
Sedan mutsedel blifvit utfärdad, eger inmutaren att inom det inmutade området, innefattande en omkrets med ett hundra meters afstånd från inmutningspunkten, anställa sådant försöksarbete, som erfordras till fyndighetens undersökning och blottande, äfvensom att begagna eller anlägga väg till stället; dock att hvad i 3 § är stadgadt om hinder emot inmutning äfven gäller i fråga om försöksarbete, så framt hindret förefans, då mutsedeln utfärdades.	Sedan mutsedel — — — — — (lika med förslaget.) — — — — — — — — — — — — — — —
För den mark, inmutaren sålunda begagnar, skall han gifva innehaf-	

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)	(*Lagens nuvarande lydelse.*)
varen af jorden, så länge försöksarbetet forgår, full ersättning i årlig afgift, som för hvarje år förskottsvis betalas.	
I händelse anläggningen öfvergifves, innan utmål derför varder lagdt, vare inmutaren jemväl skyldig att ersätta jordegaren eller den, som i hans ställe är berättigad till sådan godtgörelse, all skada, som marken genom försöksarbetet för framtiden kan hafva tagit; och ansvare inmutaren under tiden, till dess denna ersättning blifvit erlagd, för fulla beloppet af den årliga afgiften för markens begagnande.	— — — — — — — — — — — — — — — för markens begagnande.
Skada och intrång, som af försöksarbetet förorsakas och hvarom ej förut i denna paragraf är stadgadt, vare inmutaren ock skyldig att ersätta.	
13 §.	13 §.
1 mom. Minst fjorton dagar, innan något arbete å det inmutade området börjas, skall inmutaren, vid inmutningsrättens förlust och skyldighet att för all genom arbetet förorsakad skada ansvara såsom för åverkan, lemna bestyrkt afskrift af mutsedeln till så väl det inmutade områdets egare som den, hvilken det med nyttjanderätt innehar och brukar; och gälle om sättet för sådant delgifvande hvad om delgifvande af stämning är stadgadt; dock må, der jorden eges eller innehafves och brukas af enskild per-	*1 mom.* Minst fjorton — — — (lika med förslaget.) — — — — — — — — — — — — — — — — den, hvilken nyttjanderätt dertill innehar; och gälle — — — (lika med förslaget) — — — — — — eges eller innehafves af enskild person — (lika med förslaget.)

(Kongl. Maj:ts förslag.)	*Lagens nuvarande lydelse.*
son, som är frånvarande och låter egendomen af annan förvaltas, afskriften lemnas till förvaltaren.	— — — — — — — — — — — — — — förvaltaren.
2 mom. Inmutaren åligger derjemte, innan något arbete å det inmutade området börjas, att ställa pant eller borgen för all den ersättning, hvartill inmutaren enligt 11 § är förbunden. Denna säkerhet skall vara af öfverexekutor godkänd, der den icke ändock af jordegaren och nyttjanderättsinnehafvaren antages. Försummar inmutare att ställa sådan säkerhet, ege utmätningsmannen i orten, då han derom anlitas, inställa arbetet, till dess säkerhet, som finnes antaglig, blifvit anskaffad.	*2 mom.* Inmutaren åligger derjemte, innan något arbete å det inmutade området börjas, att ställa pant eller borgen för den årliga afgift eller framtida ersättning, hvartill — — (lika med förslaget.) — anskaffad.
14 §.	14 §.
Sist åtta månader från mutsedelns utfärdande eller, om inmutningspunkten är belägen i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands eller Vesternorrlands län, sist ett år från samma tid, skall inmutaren, vid inmutningsrättens förlust, hafva börjat arbetet, der ej i anledning af yppad tvist sådant hinder härför mött, hvars undanrödjande icke berott af inmutaren.	Sist åtta månader från mutsedelns utfärdande skall inmutaren, vid — — — (lika med förslaget) — stadgadt.
Om den vidare skyldighet att bearbeta fyndigheten, som inmutaren åligger, är i 21 och 39 §§ stadgadt.	
17 §.	17 §.
Å kronojord, som under ständig	Å kronojord, som under ständig

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)

besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, skall kronoåboen eller boställsinnehafvaren njuta den jordegaren enligt 16 § tillkommande rätt till godo; egande han ock, om han begagnar jordegareandelen, att samma andel sedermera behålla såsom sin enskilda tillhörighet.

Till jord, som under ständig besittningsrätt innehafves, skall i detta hänseende hänföras äfven grufveskog.

Å annan kronojord skall inmutaren njuta jordegareandelen till godo med förpligtelse att för hvarje kalenderår inom januari månad nästföljande år till kronan erlägga en afgäld motsvarande sjuttiofemtedelen af värdet af de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats; dock att från ingången af år 1930 inmutaren är skyldig att vara underkastad de förändrade bestämmelser om rätt för kronan att deltaga i grufarbetet och den deraf fallande vinsten, hvilka genom ny lagstiftning kunna blifva gällande.

(*Lagens nuvarande lydelse.*)

besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen eller blifvit för kronans räkning till brukning på viss tid åt annan upplåten, skall kronoåboen, boställsinnehafvaren eller den, som eljest besitningsrätten innehar, njuta den jordegaren — — — (lika med förslaget) — — grufveskog.

Å annan kronojord tillkomme jordegareandelen inmutaren.

24 §.

Uteblifver sökanden från förrättningen, varde den inställd; och ankomme dess företagande sedermera på ny anmälan inom den tid från mutsedelns utfärdande, som i 21 § sägs. Men ej må annan parts eller allmänts ombuds uteblifvande hindra

24 §.

Uteblifver — — (lika med förslaget) — — — på ny anmälan. Men ej må — — (lika med förslaget) — — — är sagdt.

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)

förrättningens fortgång, der den blifvit så delgifven och kungjord, som i 23 § är sagdt.

31 §.

Den lösen, grufegaren enligt 30 § bör erlägga för mark, som till honom afträdes, skall bestämmas vid utmålsläggningen. Sämjas ej parterne om beloppet, varde det af förrättningsmannen och gode männen bestämdt efter uppskattning af marken till det värde, annan mark af enahanda beskaffenhet och godhet i orten högst gäller, med beräkning att jordegaren ansvarar för räntor och utskylder af jorden.

Lösesumman skall å sådan kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves, grufveskogar derunder inbegripne, tillfalla innehafvaren af besittningsrätten, men eljest jordegaren, mot förbindelse för denne, om jorden är åt annan till nyttjande upplåten, att hålla innehafvaren skadeslös för den förlust, som genom mistningen af marken honom tillskyndas.

Är marken intecknad, och hafva inteckningshafvarne ej medgifvit jordegaren rätt att lyfta lösesumman, varde beloppet nedsatt hos Konungens befallningshafvande, som har att fördela detsamma i den ordning, som för fördelning af köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom är stadgad; och må äfven i andra fall grufegaren, om han

(*Lagens nuvarande lydelse.*)

31 §.

Den lösen — — (lika med förslaget) — — — — — — — — — — — — — — — — — —

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)	(*Lagens nuvarande lydelse.*)
det hellre vill, nedsätta lösesumman hos Konungens befallningshafvande, som, på anmälan, håller densamma vederbörande tillhanda.	
Betalning eller nedsättning af lösesumman jemte ränta derå från den dag, utmålsförrättningen blifvit afslutad, skall fullgöras inom nittio dagar derefter, vid påföljd, om det försummas, att grufegaren förverkat utmålet och sin på mutsedeln grundade rätt.	— — — — — — — — — — den dag, beloppet blifvit af förrättningsmannen och gode männen bestämdt, skall fullgöras — — — — — (lika med förslaget) — — — — rätt.
39 §.	39 §.
Grufarbetet inom hvarje inmutadt område eller utmål, vare sig rätt dertill före eller efter denna stadgas utfärdande förvärfvats, skall bedrifvas i den omfattning, att för hvarje kalenderår verkställes minst så mycket grufve- eller grufvebyggnadsarbete, att värdet deraf motsvarar kostnaden för bergsprängning i grufvan af tio kubikmeter i fast klyft eller, räknadt i upplagdt berg, aderton kubikmeter; egande dock grufegaren, om han hellre vill att under ett år fullgöra arbetsskyldigheten för flere, högst fyra derefter närmast följande arbetsår, så framt anmälan derom hos bergmästaren göres inom utgången af det år, hvarunder arbetet verkställes.	Grufarbetet — — (lika med förslaget) — af tio kubikmeter; egande dock — — (lika med förslaget) — — — — — — — — — — — — — till nytta.
För ny inmutning beräknas första arbetsåret från den 1 januari året efter det, då mutsedeln utfärdades,	

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)

der ej i följd af tvist för arbetet mött hinder, hvars undanrödjande icke af inmutaren berott, i hvilket fall arbetsåret räknas från den 1 januari året efter det, då hindret upphört.

Arbete, hvarom i denna paragraf sägs, skall afse verklig grufdrift eller eljest vara af beskaffenhet, att det kan ländа grufanläggningen till nytta.

(*Lagens nuvarande lydelse.*)

44 §.

Onskar grufegare längre tids hvilostånd än bergmästaren enligt 42 § kan medgifva, söke då förlängning derå hos bergsöfverstyrelsen, som, då särskilda omständigheter dertill föranleda samt jordegaren eller å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, kronoåboen eller boställsinnehafvaren till ansökningen lemnat bifall, må ega att förlänga hvilostånds tiden under ytterligare högst fyra arbetsår.

44 §.

Önskar grufegare — — (lika med förslaget) — å kronojord innehafvaren till ansökning lemnat bifall, — — (lika med förslaget) — arbetsår.

61 §.

Då två eller flere personer i samma grufrörelse deltaga, åligger det delegarne att för grufvans förvaltning årligen utse en grufföreståndare, som har att vid stadgad påföljd iakttaga hvad om ordningen för grufdrift i denna stadga bestämmes. Grufföreståndare kan endast den vara, som är svensk undersåte och i riket bosatt.

61 §.

Då två — — (lika med förslaget) — — — — — — — — — — — — — — stadga bestämmes.

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)

Val af grufföreståndare skall anmälas hos bergmästaren. Sker ej sådan anmälan eller har obehörig person till grufföreståndare utsetts, är hvarje delegare ansvarig såsom vore han grufvans föreståndare.

68 §.

Utländing må icke i riket inmuta mineralfyndighet; ej heller ege han, med mindre än att Konungen funnit skäligt dertill lemna bifall, förvärfva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift; och skall förty det försöks- eller grufarbete, som utländing utan sådant medgifvande kan komma att företaga eller företaga låta, vara utan verkan till bevarande af hans eller annans rätt i hit hänförligt afseende; dock att hvad sålunda blifvit stadgadt icke eger tillämplighet i fråga om fyndighet eller gruflägenhet, som på grund af äldre, behörigen förvärfvad rättighet af utländing innehafves.

(*Lagens nuvarande lydelse.*)

Val af grufföreståndare skall anmälas hos bergmästaren. Sker ej sådan anmälan, är hvarje delegare ansvarig såsom vore han grufvans föreståndare.

68 §.

Utländing må icke i riket bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift, med mindre än att, på hans särskilda ansökning att få å fyndigheten eller gruflägenheten arbete anställa och fullfölja, Konungen funnit skäligt dertill lemna bifall; och skall förty det försöks- eller grufarbete, som utländing utan sådant medgifvande kan komma att företaga eller företaga låta, vara utan all verkan till bevarande af hans rätt i hit hänförligt afseende; dock att — — (lika med förslaget) — — — innehafves.

I mutsedel, som på begäran af utländing kan varda honom meddelad, skall intagas det förbehåll, att hans rättighet att med arbete belägga och sig tillgodogöra den angifna fyndigheten är beroende på Konungens tillstånd att samma fyndighet bearbeta; kommande, der han inom tre månader från mutsedelns utfärdande ingifver ansökning om vinnande af sådant tillstånd och detsamma honom med-

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)	(*Lagens nuvarande lydelse.*)
	gifves, den tid, inom hvilken arbetet å den inmutade fyndigheten enligt 14 § skall vara börjadt, att räknas från den dag, tillståndet blifvit honom beviljadt, samt första arbetsåret att inträda den 1 påföljande januari.
Har någon, förr än denna lag trädt i kraft, förvärfvat besittningsrätt till kronojord, skola i fråga om befogenhet för honom att njuta jordegarens rätt hittills gällande föreskrifter tillämpas; och skall denna lag i hvad den afser 17 § grufvestadgan ej ega tillämpning emot den, som före dess trädande i kraft gjort ansökan om inmutning och ej varit underkastad det förbehåll, hvarom i kungörelsen rörande inmutning å kronojord den 19 augusti 1889 är sagdt.	

Till det vid förevarande proposition fogade statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementsärenden den 24 februari innevarande år har föredragande departementschefen anfört följande.

Sedan Riksdagen i skrifvelse den 12 maj 1898—med tillkännagifvande, att de af Kongl. Maj:t den 22 nästförutgångna januari till Riksdagen aflåtna propositioner om ändrad lydelse af vissa §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884 och om tillgodogörande af den kronan tillkommande jordegareandel i grufva icke blifvit af Riksdagen bifallna — anhållit, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke frågan om tillgodogörandet af statens jordegareandel uti sådana grufföretag, om hvilka vore fråga, kunde lösas i viss af Riksdagen angifven rigtning, och att Kongl. Maj:t ville, efter utredning härutinnan, till nästföljande Riksdag afgifva nytt förslag i ämnet;

samt kommerskollegium, efter inhemtande af Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Vesterbottens och Norrbottens län samt bergmästarens i norra bergmästaredistriktet yttranden, inkommit med infordradt utlåtande i anledning af Riksdagens ifrågavarande framställning;

behagade, vid ärendets föredragning den 30 december 1898, Kongl. Maj:t förordna, att högsta domstolens utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmälde, inhemtas öfver ett förslag till sådan ändring i grufvestadgan, som af kommerskollegium förordats.

Högsta domstolens utlåtande i ämnet hade numera afgifvits, och anhöll departementschefen att få anmäla detsamma inför Kongl. Maj:t.

Efter att hafva redogjort för detta utlåtandets innehåll och det hufvudsakliga af hvad i frågan tidigare förekommit, yttrade föredragande departementschefen:

Såsom Kongl. Maj:t täcktes finna, vore det egentligen tvenne olika anordningar för tillgodogörande af kronans jordegareandel, som blifvit under frågans föregående behandling med någon högre grad af styrka förordade, nemligen afgäldssystemet och arrendesystemet. På det förra hade det af kommerskollegium upprättade lagförslag, som år 1893 remitterades till högsta domstolens yttrande, hvilat, och detsammas antagande hade vid 1898 års riksdag föreslagits af enskilde motionärer. Arrendesystemet åter hade legat till grund för de propositioner, som aflåtits till 1894 och 1898 årens Riksdagar.

I sistnämnda Riksdags skrifvelse i ämnet hade emellertid framhållits, att den principiella skiljaktigheten emellan propositionerna å ena sidan och de enskilda motionerna å den andra i sjelfva verket mindre hänförde sig till den frågan, huruvida staten borde tillgodogöra sig sin anpart i grufföretag enligt arrendesystemet eller enligt afgäldssystemet, än till spörsmålet, huruvida staten skulle, såsom enligt Kongl. Maj:ts förslag, för framtiden behålla i sin hand eganderätten till sin anpart i grufvan, eller, på sätt i de enskilda motionerna vore uttaladt eller förutsatt, afhända sig denna och öfverlåta den till inmutaren. Riksdagen ansåge det med skäl kunna sättas i fråga, om ej den förra principen vore att föredraga, och anförde i sådant afseende hufvudsakligen följande:

Blefve den grundsatsen fastslagen genom lagstiftningen, att i de grufföretag, om hvilka vore fråga, statens jordegareandel tillkomme inmutaren, låt vara med skyldighet för denne att erlägga afgäld, hade staten dermed afskurit sig möjligheten att i framtiden ingripa bestämmande i grufföretagen, annat än i den mån till äfventyrs kunde följa af rätt för staten att ändra afgälden eller grunderna för dess bestäm-

mande. Fråga blefve dock, om icke staten härigenom afstått mera, än nödigt varit, och sådana förhållanden kunde tänkas inträda, att det för staten kunde befinnas önskvärdt att hafva möjligheten öppen för ett friare och efter olika tidsförhållanden mera lämpadt ingripande, än hvartill den kunde ega tillfälle, sedan eganderätten till dess jordegareandel blifvit afhänd.

Om man allså anslöte sig till grundtanken i Kongl. Maj:ts förslag, följde emellertid icke häraf, att samma förslag i öfrigt till sina hufvudsakliga delar vore att obetingadt förorda. I sakens natur låge, att, om man ville bibehålla kronans eganderätt till jordegareandelen och åt staten förvara befogenheten att i en framtid kunna efter dåvarande förhållanden fritt förfoga deröfver, rätten till densammas begagnande måste komma att i hvarje fall disponeras endast för bestämd tid. Men det syntes icke vara nödvändigt att för detta ändamål förfara enligt arrendesystemet. Den grundsatsen, att staten borde behålla eganderätten och den framtida dispositionsrätten till jordegareandelen, kunde i stället genomföras med väsentlig anslutning till afgäldssystemet. Begagnandet af statens jordegareandel kunde nemligen för en bestämd tidsperiod tilläggas inmutaren, och detta på sådant sätt, att han blefve ej blott berättigad, utan äfven skyldig att för den bestämda perioden öfvertaga jordegareandelen mot utgörande af en viss till sina grunder fastställd afgift.

Enligt Riksdagens mening förtjenade att tagas under noggrann ompröfning, huruvida icke den förevarande frågans lämpligaste lösning vore att söka i nu angifna rigtning. Svårigheterna beträffande afgäldssystemet hänförde sig hufvudsakligen till spörsmålet om bästa sättet att bestämma afgäldens storlek och de grunder, efter hvilka den borde beräknas. Dessa svårigheter, hvilka onekligen vore betydliga, finge dock en väsentligen minskad vigt, om det blott gälde att disponera statens rätt för vissa begränsade perioder. Ett missgrepp med afseende å grunderna för afgäldens beräkning kunde då efter vunnen erfarenhet lättare rättas, än om staten för all framtid afhändt sig sin rätt i grufföretagen. I fråga om genomförandet af den framstälda grundtanken borde först och främst öfvervägas, huruvida lämpligaste sättet för afgäldens bestämmande vore att söka i den s. k. rena royaltyprincipen, eller i grundsatsen om viss anpart af nettovinsten såsom afgäld, eller huruvida ej afgiften skulle kunna utgöra en viss del af den brutna malmens värde, i hvilket sistnämnda fall man kunde undvika den pröfning af de öfver grufrörelsen förda räkenskaper, hvilken blefve nödvändig, om afgälden skulle bestämmas till viss andel af netto-

vinsten. Vidare måste komma under öfvervägande, för huru lång tid hvarje gång en allmän reglering från statens sida af upplåtelserna borde ega rum, och i sammanhang dermed tillses, att i hvarje särskildt fall inmutaren tillförsäkrades en viss längre tids orubbad besittning, i hvilket afseende den af Kongl. Maj:t föreslagna tidsbegränsning — 30 år — syntes kunna vara lämplig.

Den af Riksdagen angifna lösning af frågan om tillgodogörande af kronans jordegareandel i grufva vore uppenbarligen egnad att medföra den fördel, att, då jordegareandelen allenast för begränsad tid tillerkändes inmutaren, i full utsträckning vunnes det vigtiga ändamålet, att för staten bereddes tillfälle att i framtiden utöfva inverkan på ifrågavarande grufveföretag. När bestämmelserna om afgäld icke vore afsedda att gälla för all framtid och afgälden icke skulle utgöra den enda, eller ens den hufvudsakligaste, förmånen för staten af jordegareandelens återtagande, måste det också blifva jemförelsevis lätt att finna tillfredsställande grunder för afgäldens utgörande. Hvad dessa grunder anginge, hade kommerskollegium — som i sitt förslag anslutit sig till den i Riksdagens skrifvelse uttalade grundtanken, att jordegareandelens tillgodonjutande endast för viss tid skulle tillförsäkras inmutaren — förordat afgäldens bestämmande till viss andel af grufvans nettoafkastning. På denna princip hade redan det år 1893 till högsta domstolen remitterade förslaget hvilat, hvilket emellertid, i motsats emot det nu föreliggande, tilldelade inmutaren en i tiden obegränsad rätt att tillgodogöra sig jordegareandelen. De vigtiga erinringar, som af högsta domstolens rigtats emot ifrågavarande del af 1893 års förslag och som föranledt, att i propositionerna till 1894 och 1898 årens Riksdagar afgäldssystemet utbytts emot arrendesystemet, torde, i strid emot hvad kommerskollegium syntes hafva förutsatt, ej i väsentlig mån försvagas till följd deraf att inmutarens rätt att nyttja jordegareandelen inskränktes till viss tid. Icke heller kunde de anmärkta olägenheterna hos nettoafgäldssystemet anses på ett tillfyllestgörande sätt undanröjda genom de af kommerskollegium förordade tilläggsbestämmelserna. Också hade högsta domstolen, hvars utlåtande departementschefen härutinnan åberopade, enhälligt afstyrkt de föreslagna stadgandena om en till viss del af nettovinsten bestämd afgäld. Äfven om en sådan afgäld möjligen skulle kunna på ett ej mindre för staten än ock för inmutaren fullt betryggande sätt anordnas — hvilket icke utan skäl betviflats — låge det för öfrigt i öppen dag, att härför skulle erfordras så vidlyftiga bestämmelser och en så stor administrativ apparat, att de icke skulle stå i rigtigt förhållande till ändamålet att bestämma afgäld allenast för

den begränsade tid, hvarunder inmutaren egde nyttja kronans jordegareandel. Grundsatsen om tidsbegränsning af inmutarens rätt till jordegareandelen medgåfve fast hellre, att afgälden bestämdes på ett sådant sätt, som icke påfordrade invecklade föreskrifter eller förvaltningsåtgärder. I Riksdagens skrifvelse framhölles särskildt den, äfven inom högsta domstolen antydda, utvägen att bestämma afgälden till viss del af den brutna malmens värde, för hvilket förfaringssätt också funnes förebild i gällande lag om eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter. Afgäldens beräknande på angifna sätt syntes åtminstone i det stora flertalet praktiskt förekommande fall icke kunna föranleda större svårigheter; såväl den brutna malmens myckenhet som dess värde vid grufvan måste nemligen kunna lätteligen utrönas i fråga om grufvor med den beskaffenhet och det läge, hvarom kunde vara fråga. Att, när afgälden bestämdes till en för alla grufvor lika värdeprocent, densamma, om den icke skulle blifva alltför betungande för vissa grufvor, måste sättas något lägre än den afgäld, som möjligen skulle kunna af andra grufvor utkräfvas, ej borde hindra anlitandet af en utväg, genom hvilken staten — jemte det den erhölle en säker och lätt beräknad inkomst, som ej motsvarades af dryga administrationskostnader — komme i tillfälle att utöfva ett reglerande inflytande på den för vårt land i mera än ett afseende högst betydelsefulla grufbrytningen å kronojord. Äfven beträffande afgäldsprocentens storlek borde man lämpligen kunna åtminstone tills vidare följa stenkolslagstiftningens exempel. Till de enkla administrativa föreskrifter, som för afgäldens uppbärande och redovisande kunde erfordras, ansåge departementschefen något förslag icke nu behöfva framläggas.

Hvad anginge den period, för hvilken jordegareandelen upplätes åt inmutaren, syntes Riksdagen närmast hafva förutsatt, att en till lika antal år bestämd period skulle beräknas för hvarje särskildt grufveföretag. Då det emellertid kunde för det allmänna vara af väsentlig vigt att kunna på en gång med jordegarens rätt förfoga öfver samtliga den nya lagstiftningen underkastade grufvor, vore lämpligare att bestämma en gemensam tidpunkt för upphörande af särskilda inmutares rätt att nyttja jordegareandelen. Vore denna tidpunkt bestämd till utgången af trettio år från året för den nya lagens trädande i kraft, syntes för en följd af år framåt det af Riksdagen framhållna önskningsmål vinnas, att den enskilde inmutaren alltid tillförsäkrades en längre tids orubbad besittning. Och uppenbarligen mötte det icke något hinder att, så snart de framtida förhållandena kunde med större säkerhet beräknas, genom ändrade lagbestämmelser utsträcka trettioårsperioden,

dervid, om erfarenheten sådant föranledde, afgälden kunde för den öfverskjutande tiden höjas.

De i det remitterade förslaget upptagna ändringar i åtskilliga andra delar af grufvestadgan öfverensstämde fullständigt med propositionen till 1898 års Riksdag. Emot desamma hade inom högsta domstolen framstälts anmärkningar endast hvad anginge bestämmelserna i 8 § om jordegares rätt att mot godtgörelse tillegna sig i grufva brutna, icke inmutningsbara mineraliska ämnen. Med anledning af hvad sålunda anmärkts borde i nämnda § vidtagas sådan jemkning, att den tid, hvarinom jordegaren skulle afhemta ifrågavarande ämnen, skulle, der tvist om godtgörelsens belopp uppstått, räknas från det att beloppet blifvit slutligen bestämdt.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst förevarande lagförslag med de af honom förordade jemkningar, hemstälde han, att det sålunda jemkade lagförslaget måtte, jemlikt § 87 regeringsformen, för Riksdagen till antagande framläggas.

I sammanhang med Kongl. Maj:ts förevarande proposition har det sammansatta stats- och lagutskottet till behandling förehaft fem inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

Herr *C. H. Lundström* har i motion n:o 31 inom Första Kammaren anfört, att ett i så väl 1894 som 1898 års kongl. propositioner om ändringar i grufvestadgan föreslaget tillägg till andra stycket i 22 § af nämnda stadga blifvit uteslutet, utan att något skäl derför funnes anfördt. Detta tillägg innehölle bestämmelse derom, att vid utmålsläggning kostnaden derför skulle vid stadgadt äfventyr förskjutas af utmåls-sökanden, der bergmästaren det fordrade. Det hade varit upptaget redan i kommerskollegii utlåtande af den 15 juni 1893 öfver vissa föreslagna förändringar i grufvestadgan samt hade varit tillstyrkt såväl af jernkontoret som af 1894 års lagutskott och syntes hafva goda skäl för sig. Det kunde nemligen lätt inträffa och hade också verkligen inträffat, att utmålsförrättning påkallats af personer, som icke haft förmåga att sedermera gälda deraf föranledda kostnader. De förluster, som sålunda tillskyndades såväl bergmästare som gode män m. fl., kunde vara ganska afsevärda, särskildt inom det norra bergmästaredistriktet, der särdeles långa, besvärliga och tidsödande resor härvid oftast förekomme. Det syntes derför vara billigt och rätt, att till förhindrande af dylika förluster ett sådant stadgande infördes i grufvestadgans 22 §, som tillstyrkts af 1894 års lagutskottt och föreslagits i

1898 års kongl. proposition. Motionären hemstälde derför, att Riksdagen ville för sin del besluta, att 22 § i nu gällande grufvestadga måtte erhålla följande förändrade lydelse: »Ansökning om utmål — — — — — — — — — — — — — — — — företaga. Kostnaden för utmålsförrättningen skall gäldas af grufegaren; och vare sökanden pligtig att, der bergmästaren det fordrar, denna kostnad inom förelagd tid förskjuta, vid äfventyr, om den tid försittes, att ansökningen icke anses hafva inkommit tidigare, än förskottet sedermera erlägges, hvilken påföljd bör i föreläggandet intagas.»

Vidare hafva uti tvenne sinsemellan lika lydande motioner, n:o 35 i Första Kammaren och n:o 245 i Andra Kammaren, herrar *K. Bohnstedt* och *J. E. Jansson* i Taberg yrkat, att Riksdagen måtte besluta, att § 17 i gällande grufvestadga måtte erhålla följande lydelse:

»Å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, skall kronoåboen eller boställsinnehafvaren njuta den jordegarne enligt 16 § tillkommande rätt till godo; egande han ock, om han begagnar jordegareandelen, att samma andel sedermera behålla såsom sin enskilda tillhörighet.

Till jord, som under ständig besittningsrätt innehafves, skall i detta hänseende hänföras äfven grufveskog.

Der kronan å annan kronojord icke vare sig sjelf vill begagna sin jordegareandel eller efter offentligt utbjudande åt annan mot afgäld öfverlåtit densamma, skall inmutaren njuta jordegareandelen till godo, med förpligtelse att för hvarje kalenderår inom april månad nästföljande år till kronan erlägga en afgäld, motsvarande sjuttiofemtedelen af värdet af alla de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats, eller den högre afgäld, som Riksdagen kan komma att bestämma; dock att upplåtelse af kronans jordegareandel skall i hvarje fall efter en tid af 10 år från det upplåtelse skett å nyo offentligen utbjudas.»

Till stöd för detta sitt yrkande hafva motionärerna framhållit, att det i 17 § af nu föreliggande ändringsförslag föreslagna stadgande: »Å annan kronojord — — — blifva gällande» icke syntes främja det af Riksdagen med ändring af grufvestadgan åsyftade mål, eller att staten skulle tillförsäkras möjlighet att vid inmutning af malmfyndigheter kunna komma i åtnjutande af med grufbrytningen förenade fördelar, samt att malm och andra mineralfyndigheter måtte å kronojord på för staten gagneligaste sätt kunna disponeras.

Den föreslagna afgälden vore nemligen så liten, att densammas

uppbärande för statsverket vore af ringa betydelse. Exempelvis ville motionärerna erinra, att för en malmbrytning af 2,000,000 ton med beräknadt värde af 3 kronor pr ton vid gruföppningen skulle denna afgäld (= 4 öre per ton) utgöra allenast 80,000 kronor, hvarifrån måste dragas de ej obetydliga kostnaderna för uppskattningen m. m.

Vidare förefölle den föreslagna tidsperioden för det första upplåtandet vara allt för lång och derjemte olämplig. Med hänsyn till den snabba utveckling, hvari jernindustrien och öfver hufvud alla grenar af industriel verksamhet inom vårt land befunne sig, förefölle det ej välbetänkt, att staten i förevarande afseende afhände sig sin rätt ända till år 1930. Att på sådant sätt fastslå en bestämd tidpunkt syntes för öfrigt olämpligt, ty derigenom skulle nyförvärfvad inmutningsrätts tillgodogörande under den närmaste tiden före nyssnämnda slutår omöjliggöras, då ju väl ingen skulle våga anordna grufdrift af afsevärd betydelse utan att vara förvissad om huru rättsförhållandena gestaltade sig under en viss tidsföljd, som motionärerna ansåge i detta afseende lämpligen böra bestämmas till tio år.

På det att statens intresse måtte i förevarande afseende i större mån, än det föreliggande förslaget innebure, tillgodoses, ansåge motionärerna, att äfven annan svensk man än inmutaren skulle kunna njuta jordegareandelen å odisponerad kronojord till godo, så att genom den fria konkurrensen den afgäld måtte af kronan bekommas, som i hvarje särskildt fall kunde befinnas skälig och utgörbar. Härvid borde äfven göras förbehåll för den händelse Riksdagen i något särskildt fall skulle finna jordegareandelen böra för kronan bibehållas. Först vid det förhållande, att kronan ej ville begagna sig af sin jordegareandel och att någon konkurrens i afseende å afgälden ej uppstått, syntes jordegareandelens tillgodonjutande böra inmutaren tillerkännas, mot den af Kongl. Maj:t föreslagna låga afgäld.

Då emellertid jordegareandelens första upplåtande, på grund af allmänhetens obekantskap med inmutningen och andra förhållanden, i regeln komme att ske endast till inmutaren, borde detta upplåtande icke omfatta lägre tid än tio år. Efter denna tid, inom hvilken borde vara ådagalagdt i hvad mån grufdriften vore vinstgifvande, borde å nyo beredas tillfälle för äfven andre svenske män än inmutaren att mot afgäld tillgodonjuta jordegareandelen, för så vidt den ej för kronans räkning på annat sätt toges i anspråk; och borde för sådant ändamål denna andel å offentlig auktion utbjudas; och ansåge motionärerna tiden för upplåtelsen i detta fall äfven lämpligen böra bestämmas till tio år.

Som ofvan nämnts, skulle kronan genom bestämmelser i nu antydda rigtning komma att tillgodoföras större inkomster af dess jordegareandel i inmutningsbara fyndigheter än genom Kongl. Maj:ts förslag; på samma gång dessa bestämmelser skulle främja ett statsintresse, som i alla tider varit och komme att förblifva af största vigt, nemligen den svenska jernindustrien.

Enligt hvad vid förevarande ämnes behandling förut framhållits, afsåge de ifrågasatta förändringarna i grufvestadgan hufvudsakligen malmfyndigheterna å kronojord i de nordligaste delarne af vårt land. Och vore dervid att beakta, hurusom tillgodogörandet af dessa fyndigheter för närvarande endast afsåge export till utlandet af jernmalm, under det att det visade sig allt tydligare, att de mellansvenska jernmalmsgrufvorna icke för någon längre tid kunde i tillräckliga qvantiteter förse jerntillverkarne med för deras handtering passande malmer. Redan nu hade nemligen inträdt malmbrist, som, enligt hvad en motionerna bilagd uträkning utvisade, för år 1897 uppgått till cirka 205,000 ton.

Vid sådant förhållande borde, enligt motionärernas förmenande, ovilkorligen tagas i öfvervägande, huruvida icke jernmalmsbehofvet för mellersta Sveriges jerntillverkare skulle kunna i någon mån tillgodoses genom de malmtillgångar, som funnes å kronojord; men enda utvägen till ernående af detta mål vore utan tvifvel att vid exploaterande af de å kronans jord befintliga fyndigheter tillfälle bereddes dessa jerntillverkare att för sin handtering kunna tillgodogöra sig någon del af malmen, hvilket emellertid ej kunde åstadkommas annorledes än genom sådana bestämmelser i afseende å jordegareandelens öfverlåtande, som motionärerna nu förordat.

Att lagstiftningsåtgärder vidtoges i det af motionärerna angifna syfte, vore så mycket angelägnare, som med den snabba utveckling, hvari vårt land nu befunne sig, och med det deraf föranledda ökade behofvet af jern, en afsevärdt större jernindustris uppblomstrande vore att emotse, derest ej möjligheten att på rimliga vilkor erhålla det för denna industri vigtigaste råmaterialet, *jernmalm*, blefve afskuren.

I fråga om ofvan åberopade, äfvensom tvenne andra, vid motionerna fogade bilagor tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Slutligen har herr *M. Nisser* uti tvenne inom Första Kammaren väckta motioner (n:is 36 och 37), för att det af herrar Bohnstedt och Jansson föreslagna tillgodogörande af statens jordegareandel skulle kunna lämpligen och med full trygghet för kronan ske, hemstält,

dels uti motionen n:o 36, att Riksdagen ville antaga följande lydelse af 22 § 1 mom. och 65 § grufvestadgan:

»§ 22.

1 mom. Ansökning om utmål skall ske skriftligen och deri uppgifvas till namn och hemvist den eller de jordegare, på hvilkas mark utmålet kan komma att läggas; och vare bergmästaren skyldig att, så fort ske kan och tjenlig årstid är för handen, den sökta utmålsläggningen på stället företaga. Å sådan kronojord, som icke under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, må utmål dock ej utan Konungens tillstånd läggas tidigare än två år efter det på grund af föreskriften i 13 § 1 mom. afskrift af mutsedeln blifvit till Konungens befallningshafvande ingifven.

§ 65.

Underlåter delegare att betala tillskott, som blifvit å stämma beslutadt eller af grufföreståndaren enlig 62 § infordradt, och har han, sedan den för beloppets erläggande utsatta tid gått till ända, bevisligen blifvit om betalningens fullgörande erinrad, men icke inom sextio dagar efter mottagandet af sådan erinran tillskottet erlagt, hafve han till öfrige delegare förverkat sin lott i grufvan och dess tillhörigheter; dock att, om grufvan är belägen å sådan kronojord, som icke under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, jordegarens lott, ändå att inbetalning ej fullgjorts inom sextio dagar, sedan erinran hos Konungens befallningshafvande skett, ej må anses förverkad, der tillskottet jemte ränta derå efter sex för hundrade från nyssnämnda tids utgång inbetalas sist ett år derefter.

Har delegare efter ty nu är sagdt förverkat sin lott i grufva, njute han ersättning för sin andel i grufvan tillhörande hemmanslägenheter och annan jordegendom; och vare han för tillskottets betalande fri»;

hvilka lagrum dock ej skulle ega tillämpning emot den, som före deras trädande i kraft gjort ansökan om inmutning och ej varit underkastad det förbehåll, hvarom i kungörelsen rörande inmutning å kronojord den 19 augusti 1889 vore sagdt;

dels ock uti motion n:o 37, att Riksdagen måtte medgifva, att Kongl. Maj:t tillsvidare skulle ega, i den ordning som af Kongl. Maj:t

närmare bestämdes, dels att åt svenska män, mot årlig afgift och under de vilkor i öfrigt, Kongl. Maj:t fastställde, under en tid för hvarje gång af högst tjugo år upplåta begagnandet af den kronan tillkommande jordegareandel i grufva, med rätt derjemte för den, som erhållit upplåtelsen, att vid upplåtelsetidens utgång ega företräde till jordegareandelens öfvertagande äfven för en förnyad upplåtelsetid, derest sådan ifrågakomme; dels ock att, om icke någon funnes, som ville och kunde öfvertaga begagnandet af jordegareandelen, efter omständigheterna i hvarje särskildt fall antingen vidtaga erforderliga åtgärder för begagnande af kronans jordegareandel eller ock låta densamma blifva obegagnad.

Utskottet anser det vara af en synnerlig vigt, att frågan om sättet för tillgodogörande af statens jordegareandel i grufva snart finner sin lösning, på det att det öfvergångstillstånd, som på grund af kongl. kungörelsen den 19 augusti 1889 rörande inmutning å odisponerad kronojord för närvarande inverkar hämmande på drifvandet af grufrörelse, snart må upphöra.

Till 1894 och 1898 års Riksdagar framlade Kongl. Maj:t förslag uti förevarande ärende. Båda dessa förslag voro grundade på den principen, att staten borde genom utarrendering tillgodogöra sig sin jordegareandel. Genom en dylik utarrendering skulle staten på grund af den konkurrens, som sannolikt borde uppstå vid utbjudandet af statens jordegareandel, kunna förvärfva sig den största möjliga inkomst äfvensom ett vidgadt inflytande å grufverksamheten, då staten vid hvarje upplåtelse skulle ega möjlighet att meddela de föreskrifter, som i hvarje fall kunde vara erforderliga. Hvarken 1894 års eller 1898 års förslag blefvo emellertid af Riksdagen antagna. 1898 års Riksdag uttalade i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 12 maj nämnda år, att det visserligen vore önskvärdt, att staten åt sig bevarade eganderätten till och den fria dispositionsrätten af sin jordegareandel samt att en sådan grundsats, enligt Riksdagens förmenande, kunde genomföras i väsentlig öfverensstämmelse med det s. k. afgäldssystemet. Utskottet föreställer sig, att Riksdagens afslag å de på arrendesystemet fotade kongl. propositionerna till 1894 och 1898 års Riksdagar samt Riksdagens nyssberörda uttalande i väsentlig mån torde hafva föranledts deraf, att, om ett på i propositionerna föreslaget sätt anordnadt arrendesystem blifvit af Riksdagen antaget, skulle, om vid utbjudandet af kronans jordegareandel ingen arrendator anmälde sig och staten ej heller sjelf ville tillgodogöra sig densamma, jordegareandelen för alltid gått för staten förlorad.

Genom det af Kongl. Maj:t nu framlagda förslaget, enligt hvilket inmutaren skall njuta jordegareandelen till godo med förpligtelse att till kronan erlägga en årlig afgäld, motsvarande sjuttiofemtedelen af värdet utaf de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats, har förebygts en dylik förlust för staten. Utskottet finner emellertid den af Kongl. Maj:t föreslagna afgälden vara väl lågt beräknad samt anser, att en större inkomst skulle kunna beredas staten af dess jordegareandel genom antagande af den utaf herrar Bohnstedt och Jansson föreslagna kombinationen af arrende- och afgäldssystemen. Om, såsom dessa motionärer föreslagit, i första hand skulle anlitas utarrendering af jordegareandelen, torde nemligen i allmänhet, enligt utskottets förmenande, en väsentligen högre arrendeafgift kunna erhållas än den af Kongl. Maj:t föreslagna afgälden. Den fria konkurrens, som otvifvelaktigt skulle komma att uppstå om förvärfvandet af rätten att begagna kronans jordegareandel, då tillfälle erbjödes åt flera personer att spekulera å förvärfvandet af densamma, torde nemligen i väsentlig mån bidraga att förskaffa staten ett högre arrendebelopp än den föreslagna afgälden. Skulle emellertid af en eller annan anledning någon arrendator icke erhållas, komme staten i allt fall att på grund af stadgandet om afgäld tillgodonjuta en sjuttiofemtedel af värdet af den under året brutna malmen.

I fråga om sättet för beräknandet af arrendeafgiften torde flere dylika gifvas, och vill utskottet som särskildt lämpligt framhålla, att densamma skulle kunna beräknas till viss del af värdet af de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats.

Om sålunda det af herrar Bohnstedt och Jansson framlagda förslag synes utskottet vara att föredraga framför den kongl. propositionen, torde likväl i detsamma böra vidtagas vissa förändringar. Beträffande den period, för hvilken jordegareandelen skulle upplåtas åt inmutaren, hafva motionärerna velat bestämma densamma till tio år för hvarje inmutare, under det att Kongl. Maj:t föreslagit en gemensam tidpunkt för upphörande af samtlige inmutares rätt att nyttja jordegareandelen; och har Kongl. Maj:t föreslagit bestämmandet af denna tidpunkt till ingången af år 1930. Hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit finner utskottet vara mindre lämpligt. Genom bestämmandet af en dylik fix tidpunkt för alla inmutare i detta afseende skulle nemligen de, hvilkas inmutning skedde under något af närmaste åren före år 1930, komma i en synnerligen ogynsam ställning i jemförelse med dem, som inmutat tidigare. Under de få år, de egde rätt tillgodonjuta jordegareandelen, torde de nemligen ej vara synnerligen benägna att vidtaga några

större åtgärder eller nedlägga några större kostnader för grufvans bearbetning. För undvikande af denna olägenhet torde, på sätt i Riksdagens förberörda skrifvelse den 12 maj 1898 antydts, och jemväl motionärerna synas åsyfta, en till lika antal år beräknad period böra tillförsäkras hvarje enskild inmutare, som kommer i åtnjutande af jordegareandelen. I fråga om denna tidsperiod anser utskottet med hänsyn till den låga afgäld, för hvilken inmutaren skulle åtnjuta jordegareandelen, den ifrågasatta tiden af trettio år vara väl lång. Den af motionärerna föreslagna tiden af tio år synes åter vara väl kort, och torde tiden enligt utskottets förmenande lämpligen kunna bestämmas till tjugu år från utmålsläggningen.

Motionärerna föreslå: »der kronan å annan kronojord icke vare sig sjelf vill begagna sin jordegareandel eller efter offentligt utbjudande åt annan mot afgäld öfverlåtit densamma». Införandet i lagparagrafen af den senare delen af denna bestämmelse torde vara obehöfligt, enär ett dylikt utbjudande väl endast är ett sätt för kronan att sjelf tillgodogöra sig sin jordegareandel.

Med afseende å tiden för inbetalandet utaf afgälden, torde densamma, såväl med hänsyn dertill att inmutaren må kunna hinna att dessförinnan afsluta föregående årets räkenskaper som ock till att grufegare enligt 58 § grufvestadgan ej är skyldig att före den 1 mars till bergmästaren insända uppgift å vunnen malm under föregående året jemte öfriga statistiska redogörelser, lämpligast böra bestämmas till utgången af mars månad.

Att, såsom motionärerna ifrågasatt, i 17 § införa en bestämmelse derom, att Riksdagen skulle kunna under den tid, hvarunder kronans jordegareandel är åt inmutaren upplåten, förhöja afgälden, synes utskottet olämpligt, och torde derför hvad motionärerna i sådant afseende föreslagit böra ur paragrafen utgå.

Då utskottet sålunda ansett sig, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med herrar Bohnstedts och Janssons hemställan, böra förorda ett förslag till begagnande af kronans jordegareandel, i första hand baseradt på arrendesystemet, torde, på sätt herr Nisser yrkat och i öfverensstämmelse med hvad jemväl Kongl. Maj:t i de till 1894 och 1898 års Riksdagar framlagda, på arrendesystemet grundade propositioner föreslagit, böra intagas dels i 22 § grufvestadgan bestämmelse derom, att utmål ej må utan Kongl. Maj:ts tillstånd läggas å kronojord, der jordegareandelen tillkommer kronan, förrän två år efter det att afskrift af mutsedeln blifvit till Kongl. Maj:ts befallningshafvande ingifven, dels i 65 § förbehåll om en särskild anståndstid för kronan med inbetalning

af de tillskott, hvarom denna paragraf stadgar. Äfvenledes torde, på sätt herr Nissers motion n:o 37 jemväl innehåller, för en utarrendering, som nu föreslagits, kräfvas Riksdagens medgifvande för Kongl. Maj:t att vidtaga de för densamma erforderliga åtgärder. Vidkommande detta föreställer sig utskottet, att detsamma skulle i likhet med de medgifvanden, som af Riksdagen lemnats Kongl. Maj:t, såväl att för enskilda jernvägsanläggningar bevilja vissa förmåner, som att åt svenska män bevilja tillstånd till bearbetande af apatitförekomster, kunna gifvas för ett år i sänder. Ett medgifvande för Kongl. Maj:t att, om icke någon funnes, som ville eller kunde öfvertaga begagnandet af jordegareandelen, efter omständigheterna i hvarje särskildt fall antingen vidtaga erforderliga åtgärder för begagnande af kronans jordegareandel eller ock låta densamma blifva obegagnad, torde icke vara påkalladt, enär, i det fall, att någon arrendator icke erhålles, enligt stadgandet i 17 § grufvestadgan inmutaren kommer att mot afgäld njuta jordegareandelen till godo.

Herr Lundström har i den af honom väckta motionen föreslagit ett tillägg till 22 § grufvestadgan i syfte att erhålla en bestämmelse om skyldighet för utmålssökanden att på bergmästarens begäran förskjuta kostnaden för utmålsläggningen. Ifrågavarande tilläggsbestämmelse fans upptagen i de till 1894 och 1898 års Riksdagar framlagda kongl. propositioner, och finner utskottet på de af herr Lundström anförda grunder sig böra tillstyrka, att hvad motionären sålunda hemstält må jemte sista punkten af nuvarande 22 § grufvestadgan upptagas såsom ett mom. 2 af nämnda paragraf.

Emot öfriga af Kongl. Maj:t föreslagna förändringar i grufvestadgan, hvilka med undantag af en mindre förändring i 8 § äro i full öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag till 1898 års Riksdag, har utskottet icke haft något att erinra.

I fråga om det öfvergångsstadgande, som vid utfärdandet af nu föreslagna ändringar i grufvestadgan bör gifvas, torde vara uppenbart, att jemväl § 22 mom. 1 och § 65 ej böra ega tillämpning å den, som före lagens trädande i kraft gjort ansökan om inmutning och ej varit underkastad det förbehåll, hvarom kungörelsen den 19 augusti 1889 stadgar, äfvensom att i samma öfvergångsstadgande bör, i likhet med hvad i 1894 och 1898 års kongl. propositioner föreslagits, intagas bestämmelse derom att, der inmutning erhållits under sådant förbehåll, utmål ej må utan Konungens tillstånd läggas tidigare än två år från det lagen trädt i kraft, och inmutare ej heller vara skyldig att förr än inom samma tids utgång fullgöra hvad honom enligt 21 § åligger.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet med anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 50 samt de af herrar Lundström, Bohnstedt, Nisser och Jansson i ämnet väckta motioner hemställa,

a) att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts proposition ej kan oförändrad bifallas, ville för sin del antaga följande:

(Kongl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

Lag

om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884.

Med upphäfvande af nådiga kungörelsen rörande inmutning å kronojord den 19 augusti 1889 förordnas, att nedannämnda paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884 skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Å område, beläget på mindre afstånd än två hundra meter från boningshus eller från annan åbyggnad, der den är uppförd vid gård, eller från tomtplats eller trädgård, vare inmutning ej tillåten, utan tillstånd af såväl egaren till byggnaden, tomtplatsen eller trädgården som den, hvilken dertill har nyttjanderätt; dock att inom utmål befintliga byggnader, hvilka erfordras för grufdriften, ej må utgöra hinder för inmutning.

Inmutning må ej ske å kyrkogård eller begrafningsplats, ej heller, utan tillstånd af vederbörande myndighet eller styrelse, å område å mindre afstånd än trettio meter från sådan jernväg eller kanal, som är upplåten för allmän trafik.

2 mom. Inmutning vare ock förbjuden å förut inmutadt område samt å utmål, så länge rättigheten till området eller utmålet blifvit behörigen försvarad.

5 §.

Öfver inkommen ansökning om mutsedel skall bergmästaren ofördröjligen och senast trettio dagar efter mottagandet meddela skriftligt beslut. Finner bergmästaren nödigt infordra ytterligare upplysning i

(Kongl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

afseende å arten af den angifna mineralanledningen, inmutningspunktens läge eller annan för mutsedelns utfärdande erforderlig omständighet, ege han förelägga sökanden att dermed inkomma inom viss lämplig tid, räknad från den dag beslutet gafs, och vare, i händelse den tid försittes, den då gjorda ansökningen förfallen, hvilken påföljd bör i beslutet intagas. Finnes åter af de inkomna handlingarna eller efter infordrad upplysning, att mineralanledningen icke utgör föremål för inmutning enligt 1 §, eller att sådant hinder uppenbarligen möter, som i 3 § sägs, varde ansökningen afslagen.

8 §.

Inom det inmutade området eller utmålet eger inmutaren uteslutande rätt att, med de vilkor och inskränkningar denna stadga innehåller, bearbeta och tillgodogöra sig så väl den inmutade mineralfyndigheten som äfven andra inmutningsbara mineral, hvilka derstädes förekomma.

Öfriga mineraliska ämnen inom det inmutade området eller utmålet må äfven af inmutaren brytas, i den mån sådant är erforderligt för grufarbetets ändamålsenliga drifvande, och ege inmutaren deraf använda hvad för grufdriftens ändamål behöfves. Hvad sålunda icke användes må inmutaren ock behålla, så framt det icke af jordegaren mot erläggande af godtgörelse för brytnings- och uppfordringskostnader afhemtas, om inmutningspunkten är belägen i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands eller Vesternorrlands län, inom ett år, men eljest inom sextio dagar efter tillsägelse. Jordegarens rätt i detta afseende utöfvas å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, af kronoåboen eller boställsinnehafvaren.

Uppstår tvist om beloppet af den godtgörelse, hvarom nu är sagdt, gånge med bestämmandet deraf såsom i 12 § stadgas, dock att, der skiljemän anlitats, parterne skola stånda hvar sina kostnader och gälda hvardera halfva kostnaden för skiljemännens sammanträde; och varde tiden för afhemtandet räknad från det att godtgörelsens belopp blifvit slutligen bestämdt.

11 §.

Sedan mutsedel blifvit utfärdad, eger inmutaren att inom det inmutade området, innefattande en omkrets med ett hundra meters af-

(Kongl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

stånd från inmutningspunkten, anställa sådant försöksarbete, som erfordras till fyndighetens undersökning och blottande, äfvensom att begagna eller anlägga väg till stället; dock att hvad i 3 § är stadgadt om hinder emot inmutning äfven gäller i fråga om försöksarbete, så framt hindret förefans då mutsedeln utfärdades.

För den mark inmutaren sålunda begagnar skall han gifva innehafvaren af jorden, så länge försöksarbetet fortgår, full ersättning i årlig afgift, som för hvarje år förskottsvis betalas.

I händelse anläggningen öfvergifves, innan utmål derför varder lagdt, vare inmutaren jemväl skyldig att ersätta jordegaren eller den, som i hans ställe är berättigad till sådan godtgörelse, all skada, som marken genom försöksarbetet för framtiden kan hafva tagit; och ansvare inmutaren under tiden, till dess denna ersättning blifvit erlagd, för fulla beloppet af den årliga afgiften för markens begagnande.

Skada och intrång, som af försöksarbetet förorsakas och hvarom ej förut i denna paragraf är stadgadt, vare inmutaren ock skyldig att ersätta.

13 §.

1 mom. Minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas skall inmutaren, vid inmutningsrättens förlust och skyldighet att för all genom arbetet förorsakad skada ansvara såsom för åverkan, lemna bestyrkt afskrift af mutsedeln till såväl det inmutade områdets egare som den, hvilken det med nyttjanderätt innehar och brukar; och gälle om sättet för sådant delgifvande hvad om delgifvande af stämning är stadgadt; dock må, der jorden eges eller innehafves och brukas af enskild person, som är frånvarande och låter egendomen af annan förvaltas, afskriften lemnas till förvaltaren.

2 mom. Inmutaren åligger derjemte, innan något arbete å det inmutade området börjas, att ställa pant eller borgen för all den ersättning, hvartill inmutaren enligt 11 § är förbunden. Denna säkerhet skall vara af öfverexekutor godkänd, der den icke ändock af jordegaren och nyttjanderättsinnehafvaren antages. Försummar inmutare att ställa sådan säkerhet, ege utmätningsmannen i orten, då han derom anlitas, inställa arbetet, till dess säkerhet, som finnes antaglig, blifvit anskaffad.

14 §.

Sist åtta månader från mutsedelns utfärdande eller, om inmutningspunkten är belägen i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands eller

(Kongl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

Vesternorrlands län, sist ett år från samma tid, skall inmutaren, vid inmutningsrättens förlust, hafva börjat arbetet, der ej i anledning af yppad tvist sådant hinder härför mött, hvars undanrödjande icke berott af inmutaren.

Om den vidare skyldighet att bearbeta fyndigheten, som inmutaren åligger, är i 21 och 39 §§ stadgadt.

(Kongl. Maj:ts förslag.)

17 §.

Å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, skall kronoåboen eller boställsinnehafvaren njuta den jordegaren enligt 16 § tillkommande rätt till godo; egande han ock, om han begagnar jordegareandelen, att samma andel sedermera behålla såsom sin enskilda tillhörighet.

Till jord, som under ständig besittningsrätt innehafves, skall i detta hänseende hänföras äfven grufveskog.

Å annan kronojord skall inmutaren njuta jordegareandelen till godo med förpligtelse att för hvarje kalenderår inom januari månad nästföljande år till kronan erlägga en afgäld motsvarande sjuttiofemtedelen af värdet af de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats; dock att från ingången af år 1930 inmutaren är skyldig att vara underkastad de förändrade bestämmelser om rätt för kronan att deltaga i grufarbetet och den deraf fallande

(Utskottets förslag.)

17 §.

Å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, skall kronoåboen eller boställsinnehafvaren njuta den jordegaren enligt 16 § tillkommande rätt till godo; egande han ock, om han begagnar jordegareandelen, att samma andel sedermera behålla såsom sin enskilda tillhörighet.

Till jord, som under ständig besittningsrätt innehafves, skall i detta hänseende hänföras äfven grufveskog.

Å annan kronojord skall inmutaren, der ej kronan begagnar sin jordegareandel, njuta jordegareandelen till godo med förpligtelse att för hvarje kalenderår, från och med året efter utmålsläggningen, inom mars månad nästföljande år, till kronan erlägga en afgäld, motsvarande sjuttiofemtedelen af värdet af alla de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats; dock att i detta fall inmutaren från utgången af tjugonde året efter utmålsläggningen är skyldig att vara under-

(Kongl. Maj:ts förslag.)

vinsten, hvilka genom ny lagstiftning kunna blifva gällande.

(Utskottets förslag.)

kastad de bestämmelser om rätt för kronan att sjelf begagna jordegareandelen, hvilka då må vara gällande.

22 §.

(Ingen förändring i paragrafens nuvarande lydelse.)

22 §.

1 mom. Ansökning om utmål skall ske skriftligen och deri uppgifvas till namn och hemvist den eller de jordegare, på hvilkas mark utmålet kan komma att läggas; och vare bergmästaren skyldig att, så fort ske kan och tjenlig årstid är för handen, den sökta utmålsläggningen på stället företaga. Å sådan kronojord, som icke under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, må utmål dock ej utan Konungens tillstånd läggas tidigare än två år efter det på grund af föreskriften i 13 § 1 mom. afskrift af mutsedeln blifvit till Konungens befallningshafvande ingifven.

2 mom. Kostnaden för utmålsförrättningen skall gäldas af grufegaren; och vare sökanden pligtig att, der bergmästaren det fordrar, denna kostnad inom förelagd tid förskjuta vid äfventyr, om den tid försittes, att ansökningen icke anses hafva inkommit tidigare, än förskottet sedermera erlägges, hvilken påföljd bör i föreläggandet intagas.

24 §.

Uteblifver sökanden från förrättningen, varde den inställd; och ankomme dess företagande sedermera på ny anmälan inom den tid

från mutsedelns utfärdande, som i 21 § sägs. Men ej må annan parts eller allmänt ombuds uteblifvande hindra förrättningens fortgång, der den blifvit så delgifven och kungjord, som i 23 § är sagdt.

31 §.

Den lösen, grufegaren enligt 30 § bör erlägga för mark, som till honom afträdes, skall bestämmas vid utmålsläggningen. Sämjas ej parterne om beloppet, varde det af förrättningsmannen och gode männen bestämdt efter uppskattning af marken till det värde, annan mark af enahanda beskaffenhet och godhet i orten högst gäller, med beräkning att jordegaren ansvarar för räntor och utskylder af jorden.

Lösesumman skall å sådan kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves, grufveskogar derunder inbegripne, tillfalla innehafvaren af besittningsrätten, men eljest jordegaren, mot förbindelse för denne, om jorden är åt annan till nyttjande upplåten, att hålla innehafvaren skadeslös för den förlust, som genom mistningen af marken honom tillskyndas.

Är marken intecknad, och hafva inteckningshafvarne ej medgifvit jordegaren rätt att lyfta lösesumman, varde beloppet nedsatt hos Konungens befallningshafvande, som har att fördela detsamma i den ordning, som för fördelning af köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom är stadgad; och må äfven i andra fall grufegaren, om han det hellre vill, nedsätta lösesumman hos Konungens befallningshafvande, som, på anmälan, håller densamma vederbörande tillhanda.

Betalning eller nedsättning af lösesumman jemte ränta derå från den dag, utmålsförrättningen blifvit afslutad, skall fullgöras inom nittio dagar derefter, vid påföljd, om det försummas, att grufegaren förverkat utmålet och sin på mutsedeln grundade rätt.

39 §.

Grufarbetet inom hvarje inmutadt område eller utmål, vare sig rätt dertill före eller efter denna stadgas utfärdande förvärfvats, skall bedrifvas i den omfattning, att för hvarje kalenderår verkställes minst så mycket grufve- eller grufvebyggnadsarbete, att värdet deraf motsvarar kostnaden för bergsprängning i grufvan af tio kubikmeter i fast klyft eller, räknadt i upplagdt berg, aderton kubikmeter; egande dock grufegaren, om han hellre vill, att under ett år fullgöra arbetsskyldigheten för flere, högst fyra derefter närmast följande arbetsår,

(Kongl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

så framt anmälan derom hos bergmästaren göres inom utgången af det år, hvarunder arbetet verkställes.

För ny inmutning beräknas första arbetsåret från den 1 januari året efter det, då mutsedeln utfärdades, der ej i följd af tvist för arbetet mött hinder, hvars undanrödjande icke af inmutaren berott, i hvilket fall arbetsåret räknas från den 1 januari året efter det, då hindret upphört.

Arbete, hvarom i denna paragraf sägs, skall afse verklig grufdrift eller eljest vara af beskaffenhet, att det kan lända grufanläggningen till nytta.

44 §.

Önskar grufegare längre tids hvilostånd än bergmästaren enligt 42 § kan medgifva, söke då förlängning derå hos bergsöfverstyrelsen, som, då särskilda omständigheter dertill föranleda samt jordegaren eller å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, kronoåboen eller boställsinnehafvaren till ansökningen lemnat bifall, må ega att förlänga hvilostånds tiden under ytterligare högst fyra arbetsår.

61 §.

Då två eller flere personer i samma grufrörelse deltaga, åligger det delegarne att för grufvans förvaltning årligen utse en grufföreståndare, som har att vid stadgad påföljd iakttaga hvad om ordningen för grufdrift i denna stadga bestämmes. Grufföreståndare kan endast den vara, som är svensk undersåte och i riket bosatt.

Val af grufföreståndare skall anmälas hos bergmästaren. Sker ej sådan anmälan eller har obehörig person till grufföreståndare utsetts, är hvarje delegare ansvarig såsom vore han grufvans föreståndare.

65 §.

(Ingen förändring i paragrafens nuvarande lydelse.)

65 §.

Underlåter delegare att betala tillskott, som blifvit å stämma beslutadt eller af grufföreståndaren enligt 62 § infordradt, och har han,

(*Kongl. Maj:ts förslag.*)

(*Utskottets förslag.*)

sedan den för beloppets erläggande utsatta tid gått till ända, bevisligen blifvit om betalningens fullgörande erinrad, men icke inom sextio dagar efter mottagandet af sådan erinran tillskottet erlagt, hafve han till öfrige delegare förverkat sin lott i grufvan och dess tillhörigheter; dock att, om grufvan är belägen å sådan kronojord, som icke under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, jordegarens lott, ändå att inbetalning ej fullgjorts inom sextio dagar, sedan erinran hos Konungens befallningshafvande skett, ej må anses förverkad, der tillskottet jemte ränta derå efter sex för hundrade från nyssnämnda tids utgång inbetalas sist ett år derefter.

Har delegare efter ty nu är sagdt förverkat sin lott i grufva, njute han ersättning för sin andel i grufvan tillhörande hemmanslägenheter och annan jordegendom; och vare han för tillskottets betalande fri.

68 §.

Utländing må icke i riket inmuta mineralfyndighet; ej heller ege han, med mindre än att Konungen funnit skäligt dertill lemna bifall, förvärfva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka grufdrift; och skall förty det försöks- eller grufarbete, som utländing utan sådant medgifvande kan komma att företaga eller företaga låta, vara utan verkan till bevarande af hans eller annans rätt i hit hän-

(Kongl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

förligt afseende; dock att hvad sålunda blifvit stadgadt icke eger tillämplighet i fråga om fyndighet eller gruflägenhet, som på grund af äldre, behörigen förvärfvad rättighet af utländing innehafves.

Har någon förr än denna lag trädt i kraft förvärfvat besittningsrätt till kronojord, skola i fråga om befogenhet för honom att njuta jordegarens rätt hittills gällande föreskrifter tillämpas; och skall denna lag i hvad den afser 17 § grufvestadgan ej ega tillämpning emot den, som före dess trädande i kraft gjort ansökan om inmutning och ej varit underkastad det förbehåll, hvarom i kungörelsen rörande inmutning å kronojord den 19 augusti 1889 är sagdt.

Har någon förr än denna lag trädt i kraft förvärfvat besittningsrätt till kronojord, skola i fråga om befogenhet för honom att njuta jordegarens rätt hittills gällande föreskrifter tillämpas; och skall denna lag i hvad den afser 17 §, 22 § 1 mom. och 65 § grufvestadgan ej ega tillämpning emot den, som före dess trädande i kraft gjort ansökan om inmutning och ej varit underkastad det förbehåll, hvarom i kungörelsen rörande inmutning å kronojord den 19 augusti 1889 är sagdt. *Har inmutning erhållits under sådant förbehåll, må utmål ej utan Konungens tillstånd läggas tidigare än två år från det denna lag trädt i kraft; och vare inmutaren ej skyldig att förr än inom samma tids utgång fullgöra hvad honom enligt 21 § åligger.*

b) att Riksdagen må för tiden intill nästa lagtima Riksdag medgifva, att Kongl. Maj:t må ega åt svenske män, i den ordning Kongl. Maj:t bestämmer, mot årlig afgift och under de vilkor i öfrigt, Kongl. Maj:t fastställer, under en tid för hvarje gång af högst tjugu år upplåta begagnandet af den kronan tillkommande jordegareandel i grufva, med rätt derjemte för den, som erhållit upplåtelsen, att vid upp-

låtelsetidens utgång ega företräde till jordegareandelens öfvertagande äfven för en förnyad upplåtelsetid, derest sådan ifrågakommer.

Stockholm den 5 maj 1899.

På det sammansatta stats- och lagutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation

af herr *K. I. von Stapelmohr*, som hemstält om bifall till Kongl. Maj:ts förslag, dock med en sålunda ändrad lydelse af 17 § grufvestadgan:

»Å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, skall kronoåboen eller boställsinnehafvaren njuta den jordegaren enligt 16 § tillkommande rätt till godo; egande han ock, om han begagnar jordegareandelen, att samma andel sedermera behålla såsom sin enskilda tillhörighet.

Till jord, som under ständig besittningsrätt innehafves, skall i detta hänseende hänföras äfven grufveskog.

Å annan kronojord skall inmutaren njuta jordegareandelen till godo med förpligtelse att för hvarje kalenderår från och med året efter utmålsläggningen inom mars månad nästföljande år till kronan erlägga en afgäld, motsvarande sjuttiofemtedelen af värdet af de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats, hvilken afgäld likväl efter tio kalenderårs förlopp må af Konungen ökas till högst en fyrtiondedel af nämnda värde; dock att inmutaren efter utgången af tjugonde kalenderåret efter utmålsläggningen är skyldig att vara underkastad de förändrade bestämmelser om rätt för kronan att deltaga i grufarbetet och den deraf fallande vinsten, hvilka genom ny lagstiftning kunna blifva gällande.»;

af herr *J. Anderson*, som ansett, att den afgäld inmutaren har att erlägga bort bestämmas till en femtiondedel af värdet utaf de inmutningsbara ämnen, som under året brutits och uppfordrats.